

مهاباد

مهاباد در گذشته، آتادي كوچك و بي اهميتي بود، ولي در سال 1038 هجري قمري در اواخر سلطنت شاه عباس اول ، شخصي به نام بذاق السلطان كه رياست قوم مكري را به دست گرفته بود، مركز حكومت خود را به مهاباد منتقل كرد.

نام قبلي اين شهر ساوجبلاغ (چشمه سرد) بود كه در 14 مهر ماه 1314 همزمان با تغيير نام تعدادي از شهرهاي ايران به مهاباد خوانده شد. شهر مهاباد در گذشته در اثر زلزله نابود و مجدداً ساخته شد.

مراكز تاريخي و باستاني

مقبره بذاق السلطان

اين مقبره به يكي از سرداران شاه عباس صفوي تعلق دارد كه در زمان خود حكمران منطقه ساوجبلاغ بوده و در عمران و آباداني آن كوشيده است. بذاق السلطان در سال 1012 هجري قمري در يكي از جنگهاي شاه عباس در نزديكي ايروان به قتل رسيد، اما وي را به خاطر خدمات عمراني اش به مهاباد آوردند و در آنجا دفن كردند.

شهرتاريخي اندر قاش

اين شهر تاريخي حوالي دهكدهاي به همين نام در 10 كيلومتری بخش حومه شهرستان مهاباد و يك كيلومتری راه آسفالته مهاباد- ارومیه واقع شده است.

بطلميوس از اين شهر تاريخي كه متعلق به دوره مادها است ذكر مي كند كه در ميان آورده و آن را (داروشاه) ناميده است. در نزديكي ويرانههاي اندر قاش دخمههاي به نام راکا است كه از لحاظ سبك و شيوه حجاري شبیه دخمههاي هخامنشي در تخت جمشيد و نقش رستم فارس است.

جاذبه هاي طبيعي

مهاباد رود

اين رود از ارتفاعات پيرانشهر و سردشت مي گذرد و از به هم پيوستن دو شاخه اصلي بيطاس و ده بکره بوجود مي آيد.

غار بورنيك بزرگ

اين غار در نزديكي شهر مهاباد واقع شده و يكي از غارهاي نسبتاً معروف ايران است. طول آن در حدود 500 متر و داراي دالانهاي متعددي است. از آنجايي كه اين غار داراي پرتگاه و چاههاي دروني است، لذا بازديد كنندگان بايد به وسایل ایمنی لازم مجهز باشند. در حال حاضر تنها غارنوردان از اين غار ديده مي كنند.

غار بورينگ كوچك

این غار در نزدیکی غار بزرگ بورینگ واقع شده است و طول و عرض کمتری دارد.

اماکن زیارتی و مذهبی

مسجد جامع مهاباد

مسجد به دستور بیداق السلطان حاکم مهاباد ساخته شده و در زمان شاه سلیمان صفوی تکمیل گردید.

صنایع و معادن

صنایع شهرستان مهاباد محدود به صنایع دستی و صنایع کوچک کارگاهی است. این منطقه در مسیر توسعه قرار دارد و هنوز صنعت بزرگ و قابل توجهی در آن دیده نمی شود.

کشاورزی و دام داری

کشاورزی و دام داری اساس اقتصاد این سرزمین را تشکیل می دهد. این منطقه به سبب قرار داشتن در منطقه کوهستانی؛ بیش تر محصولات این شهرستان به صورت دیمی کشت می شوند. گندم، جو و انواع بنشن از محصولات کشاورزی این منطقه به شمار می آیند.

وجه تسمیه و پیشینه تاریخی

نام قبلی شهرستان مهاباد، ساوجبلاغ مکری(که در لهجه مهابادی سا بلاغ گفته می شود) بود که در زمان حکومت رضاخان تغییر داده شد. درباره ی واژه مهاباد تا کنون تعبیرات و معناهای گوناگونی گفته اند. مهاباد را ماد آباد نیز گفته اند که این تعبیر هیچ گونه دلیل قابل قبولی همراه ندارد. این شهر را مه آباد نیز گفته اند که اگر به معنای جایی باشد که همیشه مه آلود است این تعبیر نیز با واقعیت وفق نمی کند. در فرهنگ فارسی برهان قاطع درباره واژه مهاباد چنین نوشته شده است که نام اولین پیغمبری است که به عجم مبعوث شد و کتابی آورد که آن را « دساتیر» خوانند. بعضی نیز براین اعتقاد هستند که مهاباد به معنای جایی است که بزرگان آن جا را آباد کرده اند.

این منطقه قدیمی در ازمنه پیشین مرکز نواحی کردنشین بوده و بطلیموس آن را داروشاه و راولیستون به نام داریاس نامیده است. امروز در 3 فرسخی شهر فعلی، روستایی به نام دریاز (دریاس) مشهود است که از قرار معلوم شهر داریاس در همین نقطه واقع بوده است. در عصر هخامنشی منطقه، بخشی از امپراتوری عظیم هخامنشی بود و بعد از آن در زمان اسکندر بخشی از اتوپاتن ماد بود که ژنرال هخامنشی آتروپات و سپس جانشینانش بر آن جا حکومت کردند. در دوره صفویه ایالات غرب ایران میدان مبارزه و برخوردهای دو امپراتوری صفویه و عثمانی بود و حکام محلی در ولایات باختر به مقتضای توانایی یکی از دو امپراتوری هر بار تابع یکی از آن ها می شد. این شهر در گذشته بر اثر زلزله ای نابود و دوباره ساخته شد. پیرامون این شهر آثار تاریخی متعددی وجود دارد.

مشخصات جغرافیایی

مهاباد از شهرستان های استان آذربایجان غربی به شمار می رود که در ناحیه ی جنوب این استان واقع شده است. مرکز شهرستان مهاباد در 45 درجه و 43 دقیقه درازای خاوری و 36 درجه و 46 دقیقه پهنای شمالی و در ارتفاع 1340 متری از سطح دریا قرار گرفته است. شهرستان مهاباد از شمال به شهرستان

نقده، از شمال باختر با شهرستان پیرانشهر، از باختر و جنوب باختری به شهرستان سردشت، از جنوب و جنوب خاوری با شهرستان بوکان، و خاور و شمال خاوری به شهرستان میان دوآب محدود می شود. مسیرهای دسترسی به این منطقه عبارت اند از:

- مسیر اصلی مهاباد- ارومیه به درازای 137 کیلومتر.
- مسیر اصلی مهاباد- سردشت به درازای 120 کیلومتر.
- مسیر مهاباد- میاندوآب

